SOOVITUSED

KOMISJON

KOMISJONI SOOVITUS,

6. mai 2008,

avaliku huvi üksusi auditeerivate vannutatud audiitorite ja audiitorühingute töö välise kvaliteeditagamise kohta

(teatavaks tehtud numbri K(2008) 1721 all)

(2008/362/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 211,

ning arvestades järgmist:

(1) Väline kvaliteeditagamine on ülioluline kohustusliku auditi kõrge kvaliteedi tagamiseks. See lisab avaldatud finantsteabele usaldusväärsust ja võimaldab paremini kaitsta aktsionäre, investoreid, võlausaldajaid ja teisi huvitatud pooli. Kõik välise kvaliteeditagamise süsteemid peaksid seepärast olema objektiivsed ja elukutselistest audiitoritest sõltumatud.

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2006. aasta direktiivi 2006/43/EÜ (mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/253/EMÜ) [1] artiklites 29 ja 43 on sätestatud kvaliteeditagamise üldised kriteeriumid kõigi vannutatud audiitorite ja audiitorühingute jaoks. See sisaldab mõningaid ideid, mis on esitatud komisjoni 15. novembri 2000. aasta soovituses 2001/256/EÜ, mis käsitleb kohustusliku auditi kvaliteedi tagamise miinimumnõudeid ELis. [2]

(3) Kuid avaliku huvi üksuste kohustuslikku auditeerimist käsitlevad osad kõnealuses soovituses on vananenud viimasel ajal rahvusvahelisel tasandil toimunud arengu ja ilmnenud tendentside tõttu võtta selliste auditite puhul kasutusele välise kvaliteeditagamise süsteemid, mida juhitakse elukutselistest audiitoritest sõltumatult ja milles kvaliteeditagamise ülevaateid hindavad muud isikud kui praktiseerivad audiitorid.

(4) Direktiivis 2006/43/EÜ esitatud kriteeriumide järgi võidakse praegu vannutatud audiitorite ja audiitorühingute töö välise kvaliteeditagamise süsteeme organiseerida eri liikmesriikides küllaltki erineval viisil. Tuleks vältida seda, et vannutatud audiitorite ja audiitorühingute auditi kvaliteet tunduks huvitatud pooltele olevat eri liikmesriikides erinev, eriti seoses direktiivi 2006/43/EÜ artikliga 34. Direktiivis 2006/43/EÜ on ka kutsutud liikmesriikide järelevalvesüsteeme leidma koordineeritud lähenemisviisi kvaliteeditagamise ülevaatuste läbiviimisele.

(5) Avaliku huvi üksuste auditite puhul on liikmesriikide koostöö üks prioriteete. Sellistes üksustes auditeid tegevate vannutatud audiitorite ja audiitorühingute töö kvaliteeditagamise süsteemide kohta on vaja anda täpsemaid juhiseid. Seepärast on kohane esitada uus soovitus, mis oleks praeguse olukorraga paremini kooskõlas kui soovitus 2001/256/EÜ ja mis võtaks arvesse uusi rahvusvahelisi suundumusi ning liikmesriikide erivajadusi. Siiski ei ole vaja esitada üksikasjalikke juhiseid selliste vannutatud audiitorite ja audiitorühingute töö kvaliteeditagamise süsteemide kohta, kes teevad auditit muudes kui avaliku huvi üksustes.

[1] ELT L 157, 9.6.2006, lk 87. Direktiivi on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2008/30/EÜ (ELT L 81, 20.3.2008, lk 53).

[2] EÜT L 91, 31.3.2001, lk 91.

(6) Kontrollimised peaksid aitama kaasa kontrollitud vannutatud audiitorite või audiitorühingute töö kvaliteedi tõstmisele; need peaksid olema korrapärased ja ennetavad. Nende eesmärk peaks olema tugevdada ja säilitada usaldust kohustusliku auditi ja sellega ka finantsturgude vastu. Seepärast ei tuleks käesolevas soovituses vaadelda võimalike õigusrikkumistega seotud eriuurimisi.

(7) Auditite kvaliteedi tõstmiseks ühenduses peaksid sõltumatud järelevalveorganid täitma audiitorühingute kontrollimisel olulisemat osa. Tuleks anda juhiseid kontrollsüsteemi sõltumatuse kohta. Tuleks selgitada riigi järelevalveasutuste, kutseühingute ja muude asjaomaste organite ning ka ekspertide võimalikku osa kontrollimistes. On vaja ka selgitust kvaliteeditagamise süsteemide rahastamise kohta.

(8) Direktiivi 2006/43/EÜ artiklis 43 nõutakse, et avaliku huvi üksuste auditit tegevate vannutatud audiitorite või audiitorühingute töö kvaliteedi tagamise ülevaatust tuleb teha vähemalt kord kolme aasta jooksul. Riigi järelevalvesüsteemil võivad tekkida raskused vajaliku hulga kontrollijate värbamisel iga kontrollimise kohapealseks ülevaatuseks. Seepärast peaks teatavatel tingimustel olema võimalik, et ka eksperdid, kes ei ole kontrollijad, võiksid osaleda kohapealses ülevaatuses.

(9) Kontrollijate ja kontrollitud vannutatud audiitori või audiitorühingu vahel peaks enne lõpliku kontrolliaruande kinnitamist ja ka järgneval etapil toimuma tõhus teabevahetus, et asjaomane audiitor või audiitorühing järgiks kontrollimise lõpparuannet ja et see annaks talle piisavaid juhiseid aruandes nimetatud probleemide vältimiseks tulevikus.

(10) Kvaliteeditagamise süsteemide kulude arvestamise parandamiseks ja nende süsteemide võrreldavuse tagamiseks ühenduses tuleks kontrollimiste tulemuste kohta esitatavas aastaaruandes esitada tähtsaimad andmed tehtud töö kohta, mis võimaldaks hinnata nii kasutatud vahendeid kui ka kvaliteeditagamissüsteemide tõhusust ja ökonoomsust.

(11) Arvestades uusi suundi rahvusvahelisel tasandil, sealhulgas asjakohaste organite ja ekspertide kaasamist kontrollimisse, kavatseb komisjon hinnata olukorda 2011. aastal,

SOOVITAB JÄRGMIST:

Sisu

1. Käesolevas soovituses esitatakse juhised direktiivi 2006/43/EÜ artiklite 29 ja 43 alusel sõltumatute kvaliteeditagamise süsteemide rakendamiseks vannutatud audiitorite ja audiitorühingute puhul, kes teevad auditit avaliku huvi üksustes.

2. Kui liikmesriik otsustab direktiivi 2006/43/EÜ artikli 39 kohaselt teha erandi teatavatele avaliku huvi üksustele, siis peaks ta jätma kõnealused avaliku huvi üksused välja ka käesoleva soovituse alusel võetavate meetmete toimealast.

Mõisted

3. Käesolevas soovituses kasutatakse direktiivi 2006/43/EÜ artiklis 2 esitatud mõisteid. Käesolevas soovituses kasutatakse ka järgmisi mõisteid:

a) „riigi järelevalveasutus" – pädev asutus direktiivi 2006/43/EÜ artikli 2 lõike 10 tähenduses, kes esindab avaliku järelevalve süsteemi, mis põhineb kõnealuse direktiivi artiklis 32 esitatud põhimõtetel;

b) „kontrollija" – ülevaataja, kes vastab direktiivi 2006/43/EÜ artikli 29 lõike 1 esimese lõigu punktis d sätestatud nõuetele ja kelle on palganud riigi järelevalveasutus või muu sobiv organ, kellele on edasi antud ülesanne teha kontrollimisi;

c) „kontrollimised" – vannutatud audiitorite ja audiitorühingute töö kvaliteedi tagamise eesmärgil tehtavad ülevaatused, mida juhib kontrollija ja mis ei kujuta endast direktiivi 2006/43/EÜ artikli 32 lõikes 5 ettenähtud uurimisi;

d) „ekspert" – füüsiline isik, kel on eriteadmised finantsturgude, finantsaruandluse, auditi või muudes kontrollimistega seotud valdkondades, võib olla ka praktiseeriv vannutatud audiitor.

Kvaliteeditagamise süsteemi sõltumatus

4. Riigi järelevalveasutus peaks võtma lõpliku vastutuse selliste vannutatud audiitorite ja audiitorühingute töö välise kvaliteeditagamise süsteemi eest, kes auditeerivad avaliku huvi üksusi. Liikmesriigid ei peaks määrama riigi järelevalveasutuseks ühtegi ühendust ega organit, kes on seotud elukutseliste raamatupidajate või audiitoritega.

5. Avaliku huvi üksusi auditeerivaid vannutatud audiitoreid või audiitorühinguid peaks kontrollima kas riigi järelevalveasutus üksi või koos muu sobiva organiga vastavalt punktile 6.

6. Kontrollimistega seotud ülesandeid peaks olema võimalik edasi anda muule sobivale organile tingimusel, et on tagatud sellise organi aruandekohustuslikkus riigi järelevalveasutuse ees ja et viimasele jäävad vähemalt järgmised ülesanded:

a) kontrollimeetodite, sealhulgas kontrollimise ja edasise tegevuse käsiraamatute, aruandemeetodite ja korrapärase kontrollimise programmide kinnitamine ning, kui riigi järelevalveasutus peab seda vajalikuks, nende muutmine;

b) kontrolliaruannete ja edasise tegevuse aruannete kinnitamine ning, kui riigi järelevalveasutus peab seda vajalikuks, nende muutmine;

c) igaks kontrollimiseks kontrollijate kinnitamine ning, kui riigi järelevalveasutus peab seda vajalikuks, nende määramine;

d) soovituste ja juhendite väljaandmine mis tahes laadi organile, kellele need ülesanded on edasi antud.

7. Riigi järelevalveasutusel peaks olema õigus osaleda kontrollimistes ja saada juurdepääs kontrollimise toimikutele, auditi töödokumentidele ja muudele asjakohastele dokumentidele.

8. Kvaliteeditagamise süsteemi toimimise kogu rahalist korraldust, sealhulgas rahastamise taset ja finantskontrolli, ei tohiks kinnitada isikud ega organisatsioonid, kes esindavad raamatupidamise või auditi eriala või audiitorühingut või on nendega muul viisil seotud, samuti ei tohiks neil olla vetoõigust. Rahastamise tase peaks olema selline, et riigi järelevalveasutusel oleks piisavalt tööjõudu punktides 6 ja 7 sätestatud ülesannete täitmiseks.

9. Kui kvaliteeditagamise süsteemi rahastavad vannutatud audiitorid või audiitorühingud, keda kontrollitakse, peaksid kõik nende makstavad liikmemaksud ja muud tasud olema kohustuslikud ning neid tuleks maksta täies ulatuses ja korrapäraste ajavahemike järel.

Kontrollimiste sõltumatus

10. Riigi järelevalveasutus peaks tagama, et võetaks sobivad meetmed, kasutataks vajalikke menetlusi ja korraldataks kontrollsüsteemi juhtimine nii, et oleks tagatud personali, sealhulgas kontrollijate sõltumatus ja objektiivsus.

11. Isikut, kes on praktiseeriv vannutatud audiitor või kelle on palganud vannutatud audiitor või audiitorühing või kes on nendega muul viisil seotud, ei tohiks lubada tegutseda kontrollijana.

12. Isikut ei tohiks lubada tegutseda kontrollijana vannutatud audiitori või audiitorühingu kontrollimisel, kuni ei ole möödunud vähemalt kaks aastat ajast, mil see isik oli kõnealuse audiitori või audiitorühingu partner, töötaja või nendega muul viisil seotud.

13. Kontrollijad peaksid deklareerima, et nende ja kontrollitava vannutatud audiitori või audiitorühingu vahel ei ole huvide konflikti. Kontrollijad, kes esitavad ebatäieliku või vale deklaratsiooni, tuleks jätta kontrollijate hulgast välja ja nende suhtes tuleks kohaldada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi.

14. Kontrollijatele peaks kontrollimiste eest hüvitust maksma ainult riigi järelevalveamet või organ, kellele kontrollimise ülesanne on edasi antud. Kontrollijad ei tohiks saada hüvitust kontrollitavalt vannutatud audiitorilt, audiitorühingult või nende võrgustikult.

15. Kui riigi järelevalveamet leiab, et nõuetekohaseks kontrollimiseks on vaja eriteadmisi, peaksid kontrollijaid abistama eksperdid. Sellised eksperdid peaksid tegutsema kontrollija otsese kontrolli all ja nad peaksid vastama punktides 10 ja 12–14 osutatud nõuetele.

Metodoloogilised juhised kontrollimiste läbiviimiseks

16. Kui liikmesriigis ei ole ajutiselt piisavalt kontrollijaid kohapealsete kontrollimiste tegemiseks, peaks riigi järelevalveasutusel olema õigus otsustada, et kohapealseid ülevaatusi teevad eksperdid tingimusel, et need eksperdid vastavad direktiivi 2006/43/EÜ artikli 29 lõike 1 esimese alalõigu punktis d esitatud nõuetele, et nad on riigi järelevalveasutuse ees täielikult aruandekohustuslikud ja et vähemalt üks kord kuue aasta kohta teevad kohapealseid ülevaatusi sama vannutatud audiitori või audiitorühingu juures kontrollijad.

17. Kontrollimised peaksid hõlmama järgmist:

a) audiitorfirma sisemise kvaliteedikontrolli süsteemi ülesehituse hindamine;

b) avaliku huvi üksuste audititoimikute menetluste nõuetekohasuse kontrollimine ja nende toimikute läbivaatamine, et kontrollida sisemise kvaliteedikontrolli süsteemi tõhusust;

c) vannutatud audiitori või audiitorühingu poolt direktiivi 2006/43/EÜ artikli 40 alusel läbipaistvuse kohta avaldatud kõige viimase aastaaruande sisu hindamine, arvestades punktide a ja b põhjal toimunud kontrollimise leide.

18. Tuleks üle vaadata vähemalt järgmised vannutatud audiitori või audiitorühingu sisekontrolli meetmed ja menetlused:

a) kohaldatavate auditeerimisnõuete ja kvaliteedikontrollistandardite ning eetilisust ja sõltumatust käsitlevate nõuete, sealhulgas direktiivi 2006/43/EÜ artikliga 42 ja IV peatükiga seotud nõuete ning ka asjaomase liikmesriigi kohaldatavate seaduste, määruste ja halduseeskirjade täitmine vannutatud audiitori või audiitorühingu poolt;

b) kasutatavate vahendite hulk ja kvaliteet, sealhulgas direktiivi 2006/43/EÜ artikliga 13 ettenähtud jätkuõppe nõude täitmine;

c) direktiivi 2006/43/EÜ artiklis 25 esitatud audititasusid käsitlevate nõuete täitmine.

19. Tuleks analüüsida, kui suur on kohustusliku auditi ebarahuldava läbiviimise oht ja valida nõuete täitmise üle otsustamiseks vähemalt oluline osa audititoimikutest.

Kontrollimiste tulemused

20. Kontrollimise tulemused ja järeldused, millel põhinevad soovitused, sealhulgas läbipaistvusaruandega seotud tulemused ja järeldused, tuleks nõuetekohaselt teatada kontrollitud vannutatud audiitorile või audiitorühingule ning arutada need sellega läbi enne lõpliku kontrolliaruande vormistamist. Kontrollitud vannutatud audiitorile või audiitorühingule tuleks anda ajavahemik, mis ei ületa 12 kuud kontrolliaruande üleandmisest, et ta võtaks meetmed audiitorühingu sisemist kvaliteedikontrolli süsteemi käsitlevate soovituste rakendamiseks. Kui kontrollitud vannutatud audiitor või audiitorühing ei rakenda antud soovitusi vajalikul viisil oma edaspidises töös, peaks riigi järelevalveasutus avalikustama peamised puudused, mis leiti sisemise kvaliteedikontrolli süsteemis.

21. Riigi järelevalvesüsteemil peaks olema õigus vastavalt asjaomases liikmesriigis ettenähtud menetluskorrale võtta distsiplinaarmeetmeid või määrata karistusi vannutatud audiitoritele ja audiitorühingutele.

22. Riigi järelevalveasutus peaks avalikkust vähemalt õigel ajal ja sobival viisil teavitama igast lõplikust distsiplinaarmeetmest, mis on võetud vannutatud audiitorite ja audiitorühingute suhtes, või igast karistusest, mis neile on määratud, seoses kohustusliku auditi tegemisega. Ta peaks nimetama asjaomast vannutatud audiitorit või audiitorühingut nimepidi ja kirjeldama suuremaid puudusi, mille tõttu sellised meetmed või karistused võeti või määrati.

23. Kui kontrollimisel tehakse kindlaks, et vannutatud audiitori või audiitorühingu poolt direktiivi 2006/43/EÜ artikli 40 kohaselt avaldatud läbipaistvusaruanne sisaldab teavet, sealhulgas audiitorühingu sisemise kvaliteedikontrolli tõhusust käsitlevat teavet, mida riigi järelevalveasutus peab oluliselt eksitavaks, peaks järelevalveasutus tagama, et läbipaistvusaruandes tehakse viivitamata vajalikud muudatused.

Kvaliteeditagamise süsteemi üldiste tulemuste läbipaistvus

24. Riigi järelevalveasutus peaks igal aastal esitama aruande kvaliteeditagamise süsteemi üldiste tulemuste kohta. Aruandes tuleks esitada teave antud soovituste ja nende täitmise kontrollimise ning võetud distsiplinaarmeetmete ja määratud karistuste kohta. Samuti tuleks selles esitada arvandmed ja muu oluline teave rahaliste vahendite ja kaasatud inimeste kohta ning kvaliteeditagamise süsteemi tõhususe ja ökonoomsuse kohta.

Järelmeetmed

25. Liikmesriikidel palutakse teatada komisjonile käesoleva soovituse alusel võetud meetmed 6. maiks 2009.

Adressaadid

26. Käesolev soovitus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 6. mai 2008

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Charlie McCREEVY